

Saltsjöbadsandan och tvistelösningar

Efter konfliktfyllda och ofta rent våldsamma 1920- och 1930-tal enades fack och arbetsgivare om ett avtal som skulle skapa stabilitet på svensk arbetsmarknad. Saltsjöbadsavtalet undertecknades 1938 och med det lades ett stort ansvar på parterna att reglera villkoren på svensk arbetsmarknad, medan politiken skulle hålla sig i bakgrunden. Detta gjorde att LO flyttade fram positionerna och att SAF – Svensk arbetsgivareförening, nuvarande Svenskt näringsliv – fick acceptera att LO nu var en jämbördig part. Samtidigt stärktes arbetsgivarnas rätt att leda och fördela arbetet, medan LO fick acceptera en mer reglerad konflikträtt. Detta avtal innebar också slutet på det organiserade strejkbryteri som hade pågått under lång tid, och som hade retat upp de arbetare som organiserat sig i fackföreningar.

Kultur av att komma överens

En viktig del i avtalet rörde också tvistelösningar. Förhandlingsordningen blev den att tvister ska förhandlas lokalt och sedan, om det behövs, centralt innan de går till Arbetsdomstolen. Man byggde så att säga in en mekanism som uppmuntrar parterna att hitta lösningar på problem. I stället för att så att säga slå lagböcker i huvudet på varandra formades en kultur där det blev viktigt att förstå varandras behov och att komma överens. Det lade också grunden för en samförståndsanda som präglade svensk arbetsmarknad under lång tid.

Någon kanske tycker att det i dag känns omo-

dernt med ett avtal som snart är 90 år, men det har hänt saker sedan dess. Även 1980- och 1990-talen var turbulenta, inte minst i lönebildningen, och 1997 tecknades därför Industriavtalet i samma anda av ansvarstagande och samförstånd mellan parterna. Efter långa förhandlingar tecknades också ett nytt huvudavtal 2022 efter att LO, Svenskt näringsliv och tjänstemännen i PTK förhandlat utifrån nya behov.

Viktigare än någonsin

Många IF Metall-klubbar upplever i dag dessvärre att viljan att förhandla och komma överens lokalt har ersatts av jurister som hellre vill ha rätt enligt paragrafer. Dessutom har strejkbryteriet återkommit helt ogenerat hos Tesla under konflikten med IF Metall. Sett till dessa avarter är det kanske viktigare än någonsin att värna Saltsjöbadsandan, om vi vill att framtidens arbetsmarknad ska förbli fredlig.

